

Op klimaatexpeditie in het hoge noorden

4

DOOR LINEKE WOELDERS, AFDELING GEOLOGIE

Het klimaatdebat werd onlangs nieuw leven ingeblazen door prominenten als president Obama en de paus. In december vindt in Parijs een belangrijke klimaattop plaats, met als doel de opwarming van de aarde onder de twee graden te houden.

Deze klimaattop heeft ook in België de gemoederen al flink doen verhitten. Omdat een goed debat niet mogelijk is zonder feiten, is het werk van klimaatwetenschappers weer meer dan ooit van cruciaal belang.

Eén van de morele taken als klimaatwetenschapper is om het brede publiek op een objectieve manier te informeren over klimaatverandering en de mogelijke effecten daarvan. In dit kader ben ik in augustus een kleine twee weken meegegaan op een expeditie naar de archipel Svalbard (Spitsbergen). De expeditie, genaamd SEES (Scientific Expedition Edgeøya Spitsbergen), werd georganiseerd door het Arctisch Centrum van de Rijksuniversiteit Groningen in samenwerking met het Willem Barentsz Poolinstituut.

Naast ongeveer 50 wetenschappers van zeer divers pluimage gingen ook bekende Nederlanders mee (politici, kunstenaars, documentairemakers, een weerman bekend van de nationale televisie), die allemaal op hun eigen manier verslag hebben uitgebracht over hun ervaringen. Ook waren er journalisten en een cameraploeg van de NOS (Nederlandse televisie) aan boord. Allemaal om het brede publiek te informeren over de effecten van klimaatverandering en menselijk handelen op onze omgeving, zelfs op een afgelegen, ongerepte uithoek als Svalbard. Ikzelf heb geblogd over mijn ervaringen als klimaatwetenschapper op deze expeditie.

Hoewel het nu enkele maanden geleden is dat ik ben teruggekeerd van de expeditie heeft deze toch een blijvende indruk op me achtergelaten. Het onophoudelijke kleurenpalet van bruin, zwart, blauw en wit in het kader van een nooit ondergaande zon, de kalme, blauwe zee waarin walvissen, dolfijnen en walrussen zwemmen, het eindeloze uitzicht door de enorm schone lucht, talloze ijsschotsen en een stilte die alleen wordt onderbroken door het monotone gebrom van de scheepsmotor.

Lineke Woelders

Twee gidsen met geweer hielden ons team de hele dag nauwlettend vanaf een hoog punt in de omgeving in de gaten. In de mist, zo dicht bij de kust, waren we namelijk een gemakkelijke prooi voor uitgehongerde ijsberen. Gelukkig is de boring geslaagd en zijn de eerste verkennende analyses aan de sedimenten op dit moment alweer aan de gang.

Zo afgesloten van de buitenwereld was het moeilijk om ons voor te stellen dat we in Nederland op de voet werden gevolgd door de media,

maar dit was zeker wel het geval. Iedere avond werd er in het journaal in Nederland verslag uitgebracht over de expeditie. Grote artikels verschenen in de nationale en regionale dagbladen. Ook bij thuiskomst hield dat niet op. Vele interviews, exposities en symposia zijn intussen alweer de revue gepasseerd. Dat aspect van de expeditie is alvast geslaagd!

En dan moeten de resultaten van al het onderzoek dat aan boord gebeurd is, nog komen. Vogelonderzoek, zeehondenonderzoek, archeologisch onderzoek, planktononderzoek, sociale onderzoeken over de interactie tussen wetenschappers... Te veel om op te noemen. Ik heb er alle vertrouwen in dat er de komende jaren allerlei interessante wetenschappelijke publicaties zullen verschijnen die hun oorsprong hebben in de SEES expeditie, en ik ben erg dankbaar en vereerd dat ik er deel van heb mogen uitmaken! ◀

5

In de wijde omtrek geen mens te bekennen. Dan, in deze serene omgeving, hopen plastic, visnetten en ander afval vinden op stranden waar vrijwel nooit iemand komt, en beseffen dat de walvissen die hier zo talrijk aanwezig zijn, overbevist worden. Menselijke invloed is overal zichtbaar, ook hier. Zelfs hier. Een confronterende gewaarwording.

En dan het veldwerk. Als paleoklimatoloog bestudeer ik fossiele resten om daaruit verleden klimaat en omgeving te kunnen reconstrueren. Op deze expeditie wilde ik sedimenten, die hopelijk stuifmeelkorrels bevatten, uit een meertje opboren. Stuifmeelkorrels kunnen namelijk gebruikt worden voor het reconstrueren van verleden vegetatie en daardoor indirect verleden klimaat. Het meertje waarin ik samen met een team van de Universiteit Utrecht en TNO een dag lang heb geboord, ligt op Barentsøya. Barentsøya is een afgelegen, onbewoond eiland op 78 graden noorderbreedte en maakt deel uit van de Svalbard archipel. Het boren van de sedimenten gebeurde vanaf een rubberbootje, bij een graad of twee en met opkomende mist die af en toe overging in motregen.

Blog Lineke Woelders: <http://linekewoelders.wix.com/blog>
Youtube: SEES expeditie 2015

